

Dominik Wolski*

REGULACJE PRZYJMOWANE PRZEZ MIĘDZYNARODOWE ORGANIZACJE SPORTOWE A PRAWO KRAJOWE

I. Uwagi wprowadzające

Sport, w tym także sport olimpijski, staje się coraz bardziej daleki od ideałów barona Pierre'a de Coubertina. Niezależnie od rywalizacji sportowej w coraz większym stopniu na pierwszy plan wysuwa się element gospodarczy czy też finansowy, związany z wielkimi pieniędzmi zaangażowanymi w sport. Co ciekawe, dzieje się tak niejednokrotnie niezależnie od poziomu rywalizacji sportowej¹. Proces coraz większego zaangażowania finansów w sport powoduje także, iż stale na znaczeniu zyskują międzynarodowe federacje sportowe. Mają one prawa do organizacji największych imprez sportowych, w szczególności rozgrywek o tytuł mistrza świata lub mistrzostw Europy czy też Igrzysk Olimpijskich. Z tego tytułu organizacje te czerpią korzyści związane z organizacją tego rodzaju imprez. Dotyczy to w szczególności praw do transmisji oraz przychodów z różnych form sponsoringu. Biorąc pod uwagę skalę, zasięg terytorialny, zaangażowane środki finansowe, ale także popularność określonych

* Doktor nauk prawnych, radca prawny, wykładowca Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach, członek Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

¹ Przykładem może być polska piłka nożna, w przypadku której, mimo iż poziom polskiej T-Mobile Ekstraklasy nie należy do najwyższych, o czym świadczą miejsca polskich zespołów w rozgrywkach europejskich, to jednak kapitał zaangażowany w ligę można uznać za znaczny. Zgodnie z raportem Deloitte „Piłkarska Liga Finansowa – rok 2013” przychody Legii Warszawa w 2013 r. wyniosły 94,9 mln zł (zob. www.deloitte.com/assets/Dcom-Poland/Local%20Assets/Documents/Raporty,%20badania,%20rankingi/pl_PilkarskaLigaFinansowa_2013.pdf). Są to jednak przychody wciąż nieporównywalne z największymi klubami piłkarskimi Europy, co pokazuje raport „Deloitte Annual Review of Football Finance 2013” (zob. www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedKingdom/Local%20Assets/Documents/Industries/Sports%20Business%20Group/deloitte-uk-sbg-arff-2013-highlights-download.pdf). Na temat przyczyn takiego stanu rzeczy zob. także A. Sznajder, *Równowaga sił konkurentów na rynku sportu profesjonalnego*, *Gospodarka Narodowa* 2010, nr 10 (230), s. 81–82.

dyscyplin sportowych, do najważniejszych organizacji sportowych bez wątpienia zaliczyć można FIFA², UEFA³ oraz Międzynarodowy Komitet Olimpijski⁴.

Jednym z najciekawszych przejawów działalności i znaczenia międzynarodowych federacji sportowych są regulacje przyjmowane przez te organizacje oraz ich obowiązywanie w odniesieniu do organizowanych przez nie rozgrywek, krajowych federacji sportowych, klubów, zawodników, a także innych podmiotów zaangażowanych w sport (m.in. trenerzy, sędziowie itd.). Należą do nich w szczególności statuty tych organizacji oraz regulaminy określające zasady rywalizacji, a także odpowiedzialność poszczególnych podmiotów zaangażowanych w daną dyscyplinę⁵. Szczególne wątpliwości w odniesieniu do statutów, regulaminów oraz innych regulacji przyjmowanych przez międzynarodowe federacje sportowe budzi ich relacja do prawa stanowionego przez państwo, a także działających na jego terytorium podmiotów, utworzonych i działających zgodnie z prawem danego państwa. W przypadku Polski chodzi tutaj o polskie związki sportowe tworzone i działające w oparciu o ustawę z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie⁶. Pojawia się pytanie, jakie znaczenie prawne mają statuty międzynarodowych federacji sportowych w obrębie danego państwa. Nie można bowiem abstrahować od faktu, iż polskie związki sportowe w ramach zadań wykonywanych zgodnie z ustawą o sporcie zobowiązane są równocześnie do przestrzegania statutów międzynarodowych federacji sportowych. Przestrzeganie wymienionych statutów jest warunkiem członkostwa polskich związków sportowych w tych organizacjach. W ten sposób przedmiotowe regulacje wywierają pośredni wpływ na polskie środowisko prawne, w szczególności na status i działalność nie tylko polskich związków sportowych i skupionych w nich podmiotów, ale także wszelkich innych podmiotów zaangażowanych w sport. Z kolei sam sport profesjonalny, pomimo dużej swobody przyznanej obecnie przez ustawodawcę⁷, jest zorganizowany zgodnie z ustawą o sporcie. Pojawia się zatem pytanie, czy w ogóle i na ile państwo powinno respektować regulacje międzynarodowych federacji sportowych, które – co oczywiste – nie mają charakteru prawa stanowionego w danym państwie. W przypadku Rzeczypospolitej Polskiej nie należą one do źródeł

² Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej (The Fédération Internationale de Football Association) jest stowarzyszeniem założonym w 1904 r., które obecnie skupia 209 narodowych federacji piłki nożnej (www.fifa.com/index.html).

³ Unia Europejskich Związków Piłkarskich (Union of European Football Associations), założona w 1954 r., zrzesza 54 narodowe federacje piłkarskie (www.uefa.com/index.html).

⁴ Międzynarodowy Komitet Olimpijski (Comité International Olympique) jest organizacją założoną w roku 1894 z inicjatywy barona Pierre'a de Coubertina, skupiającą narodowe komitety olimpijskie (www.olympic.org).

⁵ Zob. dokumenty FIFA i UEFA dostępne na www.uefa.org/documentlibrary/index.html oraz www.fifa.com/aboutfifa/officialdocuments/index.html.

⁶ Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 176, dalej: u.s.).

⁷ Intencją twórców obecnie obowiązującej ustawy o sporcie było przyjęcie formuły deregulacyjnej, a w konsekwencji realizacja jednej z zasad wynikających z art. 68 ust. 5 Konstytucji RP, którą jest wolność uprawiania i organizowania kultury fizycznej (zob. S. Fundowicz, *Prawo sportowe*, Warszawa 2013, s. 29–30, za: A. Giersz, *Cele i założenia ustawy o sporcie* [w:] *Ustawa o sporcie*, A.J. Szware (red.), Poznań 2011, s. 13–15).

prawa powszechnie obowiązującego wymienionych w rozdziale II Konstytucji RP⁸. Jak pokazuje praktyka, pomimo formalnie niewiążącego charakteru, znaczenie tych regulacji jest doniosłe, a państwa skłonne są niekiedy iść na bardzo daleko idący kompromis w przypadku konfliktu z międzynarodowymi federacjami sportowymi. Jest to oczywiście spowodowane znaczącą siłą ekonomiczną, ale także polityczną, jaką dysponują te organizacje⁹. W kontekście przyznania przez ustawę o sporcie wspomnianej już znacznej swobody w zakresie organizowania sportu profesjonalnego i prowadzenia rozgrywek w poszczególnych dyscyplinach należy także pamiętać o art. 68 ust. 5 Konstytucji RP, zgodnie z którym władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Z pewnością realizacja tego zadania przez państwo wymaga również podejmowania określonych działań w sferze sportu profesjonalnego, który obecnie stał się domeną międzynarodowych organizacji sportowych. Sport profesjonalny nie jest zatem wyłącznie sferą prywatną, ale obejmuje także wiele zadań państwa o charakterze publicznoprawnym, co niejednokrotnie prowadzi do konfliktów opisanych w dalszej części niniejszego opracowania. Z drugiej strony przyznać należy, iż wymienione wyżej regulacje wydawane przez międzynarodowe organizacje sportowe to nie jedyny przykład norm, które nie mając formalnie przymiotu prawa powszechnie obowiązującego, są respektowane przez państwo. W rezultacie państwo oddaje na rzecz określonych podmiotów (lub podmiotów charakteryzujących się określoną cechą) prawo do ustalenia pewnych reguł, a w konsekwencji organizowania i kontrolowania danej sfery życia społecznego i gospodarczego. Najbardziej chyba charakterystycznym przykładem jest stosunek państwa do związków wyznaniowych. Normy wprowadzane przez te związki dotyczące ich spraw, ale także w określonym zakresie spraw ich członków, pozostawione zostały przez państwo tym podmiotom¹⁰. Innym przykładem są normy obowiązujące w ramach korporacji zawodowych. W rezultacie na tle przywołanych w tytule międzynarodowych federacji sportowych warto zadać sobie pytanie, jaka jest w istocie relacja prawa stanowionego przez państwo do regulacji przyjmowanych przez te organizacje. Ciekawym zagadnieniem jest również zasięg terytorialny wymienionych regulacji, a w szczególności, jak na ten zasięg wpływa stosunek do prawa stanowionego przez państwo.

W celu uzyskania większej przejrzystości poniższa analiza będzie prowadzona na przykładzie FIFA i UEFA oraz statutów i regulaminów obowiązujących w tych federacjach. Biorąc pod uwagę ich znaczenie w sporcie międzynarodowym, przykład

⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej: Konstytucja RP).

⁹ Przykładem może być niezwykle kontrowersyjna i budząca nadal wiele wątpliwości decyzja o organizacji mistrzostw świata w piłce nożnej w 2022 roku w Katarze (zob. www.sport.pl/mundial2014/1,128351,16072768,MS_2022__Katar_dostal_mundial_dzieki_korupcji__Sunday.html).

¹⁰ Zob. art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1169 ze zm.) lub art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 43).

ten należy uznać za reprezentatywny. Poczynione uwagi znajdują jednak zastosowanie do wszystkich organizacji o zbliżonym statusie prawnym i wprowadzanych przez nie regulacji.

II. Status prawny międzynarodowych federacji sportowych

Aby lepiej zrozumieć znaczenie i obowiązywanie regulacji wprowadzanych przez międzynarodowe federacje sportowe, należy rozpocząć od przybliżenia statusu prawnego oraz formy organizacyjno-prawnej tych organizacji. Bez wątplenia mają one kluczowe znaczenie nie tylko w ramach dyscypliny, w której działają, ale także w skali globalnego czy europejskiego sportu. Przejawem tego znaczenia jest w szczególności fakt, iż niejednokrotnie ze względu na posiadane prawa do organizacji największych imprez sportowych, jakimi są mistrzostwa świata, mistrzostwa Europy, a także rozrywki w ramach danego kontynentu, organizacje te wchodzi w określone relacje z państwami jako podmiotami prawa międzynarodowego¹¹. Biorąc to pod uwagę, podkreślić należy, iż wymienione federacje sportowe nie posiadają podmiotowości w prawie międzynarodowym. Są to w istocie organizacje pozarządowe (Non-Governmental Organization – NGO), mające charakter prywatnych stowarzyszeń¹². Nie mogą więc wchodzić w relacje z państwami na gruncie prawa międzynarodowego i zawierać z nimi umów o takim charakterze¹³. Stowarzyszenia te z uwagi na miejsce ich rejestracji i siedziby działają na podstawie prawa szwajcarskiego¹⁴.

¹¹ Uznaje się, iż podmiotowość państwa w prawie międzynarodowym powstaje w konsekwencji jego utworzenia i jest następstwem suwerenności (podmiotowość pierwotna). Z kolei podmiotowość organizacji międzynarodowej jest wtórna, gdyż jest nadana, stworzona przez państwa, które przyznają tej organizacji zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych, przez co nadają jej także podmiotowość (tak R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2005, s. 117).

¹² Zob. także P. Mijal, *Monopol de iure związków sportowych w kontekście międzynarodowym* [w:] *Prawne aspekty funkcjonowania federacji sportowych*, M. Biliński (red.), Kraków 2014, s. 83 oraz J. Foks, *Prawo krajowe a prawo międzynarodowe – casus Polska*, Sport Wyczynowy 2006, s. 75–76.

¹³ Także w prawie międzynarodowym definiuje się zdolność do czynności prawnych jako możliwość bezpośredniego zaciągania praw i obowiązków, co wiąże się ze zdolnością występowania w stosunkach międzynarodowych. W kontekście państwa wskazuje się m.in. takie jej elementy, jak utrzymywanie stosunków dyplomatycznych i konsularnych, uczestniczenie w organizacjach międzynarodowych, zawieranie umów, możliwość dochodzenia roszczeń, ale także ponoszenie odpowiedzialności międzynarodowej. Zob. R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe...*, s. 116.

¹⁴ Zgodnie ze statutem FIFA jest stowarzyszeniem wpisanym do szwajcarskiego rejestru handlowego na podstawie art. 66 i n. szwajcarskiego kodeksu cywilnego, a siedzibą tej organizacji jest Zurych w Szwajcarii (zob. *FIFA Statutes Regulations Governing the Application of the Statutes Standing Orders of the Congress August 2014 edition*, www.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/41/81/55/fifastatuten2014_c_neutral.pdf). Podobnie UEFA jest organizacją zarejestrowaną na podstawie prawa szwajcarskiego z siedzibą w Nyon w Szwajcarii (zob. *UEFA Statutes Rules of Procedure of the UEFA Congress Regulations governing the Implementation of the UEFA Statutes Edition 2014*, www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/09/93/25/2099325_DOWNLOAD.pdf).

Organizacje te są zatem osobami prawnymi, podmiotami prawa prywatnego, które zrzeszają narodowe związki sportowe działające w określonej dyscyplinie sportu, jaką jest w tym przypadku piłka nożna. W tym kontekście trzeba również przypomnieć, iż podobny status posiadają także polskie związki sportowe. Utworzony i działający na podstawie ustawy o sporcie i Polski Związek Piłki Nożnej (PZPN), który należy zarówno do FIFA, jak i do UEFA, jest stowarzyszeniem działającym na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach¹⁵. Jest zatem również podmiotem prawa prywatnego działającym w dziedzinie sportu, posiadającym określone uprawnienia, w tym prawa wyłączne wynikające z ustawy o sporcie.

III. Charakter prawny postanowień regulacji międzynarodowych federacji sportowych

Przywołany w podtytule charakter prawny postanowień znajdujących się w statutach międzynarodowych federacji sportowych wynika bezpośrednio ze statusu prawnego tych organizacji. Rozpatrując to zagadnienie na gruncie polskiego systemu prawnego, przypomnieć ponownie należy, iż przedmiotowe regulacje nie mieszczą się w katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego, znajdującym się w art. 87 Konstytucji RP. Państwo polskie, działając przez swoje organy, nie przekazało także żadnej z tych organizacji swoich kompetencji do stanowienia prawa w określonym zakresie. Kwestia przekazania uprawnień do stanowienia prawa obowiązującego na terytorium danego państwa jest zresztą zagadnieniem niezwykle złożonym i budzącym nadal wiele dyskusji¹⁶. W konsekwencji zarówno statuty międzynarodowych federacji sportowych, jak i inne regulacje przyjmowane przez te organizacje nie mają charakteru przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Podobnie nie posiadają takiego charakteru statuty i regulaminy polskich związków sportowych. Wszelkie postanowienia statutów, regulaminów, wytycznych czy też innego rodzaju dokumentów przyjmowanych przez wymienione organizacje należy zatem uznać za posiadające wyłącznie prywatnoprawny charakter. Z pewnością nie mają one mocy obowiązującej równej prawu stanowionemu przez państwo lub ratyfikowanym umowom międzynarodowym. W konsekwencji przyjęcie ich i zobowiązanie się do ich stosowania przez określone podmioty, w szczególności krajowe związki sportowe, ma charakter umowny (obligacyjny), właściwy prawu prywatnemu. Istotne jest również, że zobowiązanie się do stosowania regulacji międzynarodowych federacji sportowych wynika wprost z postanowień statutu Polskiego Związku Piłki Nożnej, który w art. 5 § 2 stanowi, że „przy wykonywaniu swoich zadań PZPN przestrzega postanowień statutów, przepisów, wytycznych i decyzji FIFA oraz UEFA”¹⁷. Jest to z kolei zgodne

¹⁵ Tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 ze zm., dalej: pr. stow.

¹⁶ Przykładem może być nadal budzące dyskusje zagadnienie pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej przed prawem państw członkowskich. Zob. na ten temat P. Justyńska, *Między supremacją a pierwszeństwem prawa unijnego. Jedność w różnorodności* [w:] *Konferencja. Unia Europejska: zjednoczeni w różnorodności*, C. Mik (red.), Warszawa 2012, s. 111 i n.

¹⁷ www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/47-Statut%20Polskiego%20Związku%20Piłki%20Nożnej.pdf

z postanowieniami art. 59 statutu UEFA, który takie właśnie zobowiązanie nakłada na zrzeszone w niej organizacje. W konsekwencji także skutek naruszenia ich postanowień może mieć wyłącznie charakter prywatnoprawny, a w żadnym wypadku nie może wywoływać sankcji publicznoprawnej. Jeżeli zatem związek sportowy należący do międzynarodowej federacji sportowej naruszy postanowienia wymienionych regulacji, to konsekwencje sprowadzają się w istocie do naruszenia postanowień umowy. Skutki takiego naruszenia, podobnie jak w przypadku wielu innych umów, są również określone w tych regulacjach¹⁸. Jedną z najcięższych konsekwencji jest wykluczenie danego związku – a w rezultacie zrzeszonych w nim klubów sportowych lub zawodników – z możliwości udziału w rywalizacji sportowej na szczeblu międzynarodowym, organizowanej i prowadzonej przez międzynarodowe federacje sportowe¹⁹. Postanowienia statutów międzynarodowych federacji sportowych przewidują także szereg innych sankcji dyscyplinarnych, w tym o charakterze kar finansowych. Nawet jednak w przypadku najcięższych sankcji mają one nadal wyłącznie charakter prywatnoprawny. Charakter prawny postanowień wymienionych dokumentów potwierdza także szczególny tryb, w jakim rozstrzygane są powstałe spory i odwołania składane od stosowanych sankcji. Zgodnie z postanowieniami statutu UEFA (art. 60 i 61) wszelkie tego rodzaju spory na poziomie krajowym mają być rozstrzygane przez niezależny sąd arbitrażowy z wyłączeniem sądownictwa powszechnego, a na poziomie europejskim – przez Międzynarodowy Trybunał Sportu z siedzibą w Lozannie²⁰. W ślad za tym statut PZPN w art. 45 zawiera postanowienia odwołujące się w zakresie jurysdykcji do polubownego rozstrzygania sporów. Rozstrzygane na tym tle spory mają więc charakter prywatnoprawny, przy czym nie jest w odniesieniu do nich angażowany aparat państwowy i jego organy sądownicze²¹. Zarówno statuty stanowiące przez międzynarodowe organizacje sportowe, jak i tryb rozstrzygania powstałych na ich tle sporów mają zatem charakter prywatnoprawny, a z rozstrzygania ich zostało wyłączone sądownictwo powszechne.

¹⁸ Przykładowo art. 53 rozdziału XI statutu UEFA (*Disciplinary measures*) zawiera listę kar dyscyplinarnych, jakie mogą być stosowane zarówno wobec organizacji członkowskich, jak i wobec klubów.

¹⁹ Zob. art. 53 pkt n statutu UEFA, który przewiduje dyskwalifikację w odniesieniu do bieżących lub przyszłych rozgrywek.

²⁰ CAS (Court of Arbitration for Sport) z siedzibą w Lozannie w Szwajcarii (www.tas-cas.org). Na temat sądownictwa sportowego zob. także S. Fundowicz, *Prawo sportowe...*, s. 148 i n.; J. Kudła, *Model rozstrzygania sporów cywilnych w sferze stosunków sportowych de lege lata i de lege ferenda* [w:] *Prawo sportowe i turystyczne – między regulacją a deregulacją*, M. Kaliński, M. Koszowski (red.), Kraków 2011, s. 49–56; K. Pachnik, *Dopuszczalność zapisu na sąd polubowny wobec aktów wewnętrznych PZPN i zasady swobody umów* [w:] *Prawne aspekty funkcjonowania federacji sportowych*, M. Biliński (red.), Kraków 2014, s. 104 i n.

²¹ Takie rozwiązanie nie jest również wolne od kontrowersji, gdyż podnosi się, że np. w przypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej nie sposób mówić o sporze, gdyż odpowiedzialność ta ma w istocie charakter represyjny, zbliżony do odpowiedzialności karnej. Zauważyć również należy, iż kwestia sądownictwa sportowego i jego modelu wywołała najwięcej kontrowersji podczas prac nad ustawą o sporcie. Zob. na ten temat S. Fundowicz, *Prawo sportowe...*, s. 148–150.

IV. Stosunek państwa do regulacji międzynarodowych federacji sportowych

Przedstawiona wyżej charakterystyka zarówno samych federacji sportowych, jak i przyjmowanych przez nie statutów, regulaminów i innych regulacji nie wyjaśnia do końca istoty ich relacji w odniesieniu do prawa powszechnie obowiązującego na terytorium danego państwa. Okazuje się bowiem, że prawo stanowione przez państwo nie pozostaje do końca „obojętne” dla omawianych regulacji. W konsekwencji proste przyjęcie, że regulacje te mają charakter dokumentów prywatnych, obowiązujących wyłącznie wymienione organizacje i ich członków pod warunkiem dobrowolnego zobowiązania się do ich przestrzegania, jest niewystarczające. Oczywiście pamiętać należy, iż prawo sportowe, podobnie jak sam sport, jest obszarem, któremu państwo przyznaje daleko idącą autonomię, choć ponownie należy w tym miejscu przywołać art. 68 ust. 5 Konstytucji RP i wynikające z niego obowiązki państwa w omawianej dziedzinie. Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy podkreśla się konieczność wstrzeźliwego ingerowania przez państwo w sprawy sportu, przy równoczesnym braku wymogu tworzenia szczegółowych regulacji prawnych w tym zakresie²². Przykładem może być regulacja odpowiedzialności dyscyplinarnej, która została oddana niemal wyłącznej kompetencji polskich związków sportowych²³. To właśnie na tym tle pojawia się zagadnienie tzw. monopolu *de iure* organizacji sportowych i ich autonomii. Wspomniany monopol polega w istocie na tym, iż państwo przyznaje wybranym organizacjom wyłączne prawo do regulowania określonej sfery życia społecznego i gospodarczego. W omawianym przypadku dziedziną tą jest sport²⁴. Warto również zauważyć, iż monopol *de iure* organizacji sportowych nie jest właściwy wszystkim systemom prawnym²⁵. W przypadku prawa polskiego został on wprowadzony w art. 13 ust. 1 u.s., zgodnie z którym polski związek sportowy ma wyłączne prawo do: 1) organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski oraz o Puchar Polski w danym sporcie; 2) ustanawiania i realizacji reguł sportowych, organizacyjnych i dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez związek; 3) powołania kadry narodowej oraz przygotowania jej do igrzysk olimpijskich, igrzysk paraolimpijskich, igrzysk głuchych, mistrzostw świata lub mistrzostw Europy; 4) reprezentowania tego sportu w międzynarodowych organizacjach sportowych. Oznacza to, iż państwo w wymienionym wyżej zakresie wyzbyło się prawa do uregulowania wskazanych tam elementów związanych z organizacją i uprawianiem sportu na rzecz organizacji, jaką jest polski związek

²² Zob. A.J. Szwarc, *Prawna reglamentacja sportu w ustawie o sporcie* [w:] *Ustawa o sporcie*, A.J. Szwarc (red.), Poznań 2011, s. 24–25. Zob. także S. Solecki, *Stanowienie reguł odpowiedzialności dyscyplinarnej jako przykład szczególnego uprawnienia polskich związków sportowych* [w:] *Prawne aspekty...*, s. 129.

²³ *Ibidem*. Zob. także A. Giersz, *Cele i założenia...*, s. 13.

²⁴ Zob. także P. Mijał, *Monopol de iure...*, s. 76.

²⁵ Przykładowo nie obowiązuje on w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Szwecji czy Stanach Zjednoczonych (zob. *ibidem*, s. 80–81).

sportowy, powołany do życia i działający zgodnie z przepisami ustawy o sporcie²⁶. Podobnie uregulowana została kwestia zwalczania dopingu w sporcie. W tym zakresie ustawa o sporcie ogranicza się zasadniczo do zdefiniowania podstawowych pojęć w odniesieniu do dopingu (art. 43 ust. 1–5)²⁷. Ustawa pozostawia jednak stosowanie odpowiednich środków służących zwalczaniu dopingu podmiotom organizującym rywalizację sportową i działającym w sporcie. Zgodnie bowiem z art. 43 ust. 6 u.s.: „Podmioty prowadzące działalność sportową, w szczególności polskie związki sportowe, realizują odpowiedzialność dyscyplinarną za stosowanie dopingu w sporcie w zakresie określonym w ich regulaminach”. Podmioty te w ślad za regulacjami międzynarodowych federacji sportowych, a także Międzynarodową Agencją Antydopingową²⁸, wprowadziły do swych regulaminów odpowiednie postanowienia²⁹. Odpowiedzialność za stosowanie dopingu ma więc obecnie, z zastrzeżeniem art. 50 u.s., charakter dyscyplinarny. Ustawa w art. 44 reguluje status i uprawnienia Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, a w art. 50 wprowadza sankcje karne w dwóch przypadkach stosowania dopingu, które są podyktowane szczególnymi względami ochrony dobra małoletniego zawodnika oraz zawodnika, któremu podano środek niedozwolony lub zastosowano wobec niego metodę niedozwoloną, bez jego wiedzy i zgody³⁰. W pozostałym zakresie zwalczanie dopingu w sporcie pozostawione zostało wymienionym wyżej organizacjom.

Zagadnienie delegowania pewnych uprawnień przez państwo w dziedzinie sportu na podmioty nieposiadające charakteru publicznoprawnego jest elementem szerszej problematyki. Jest nią wspomniana już wcześniej autonomia prawa sportowego. Można przyjąć, iż samo pojęcie autonomii prawa sportowego jest możliwe do zdefiniowania i nie budzi większych wątpliwości. W kontekście statusu prawnego polskich związków sportowych ich autonomia wywodzona jest ze źródeł konstytucyjnych, jakimi są art. 12 Konstytucji RP (wolność tworzenia stowarzyszeń) oraz art. 58 Konstytucji RP (wolność zrzeszania się)³¹. Autonomia polskich związków sportowych, znajdująca oparcie w przepisach prawa sportowego, została doceniona także przez instytucje Unii Europejskiej³². Jednak już wyznaczenie granic tej autonomii, a zatem ustalenie momentu, w którym państwo powinno wkraczać w dziedzinę stosunków powstających na tle sportu, jest o wiele bardziej skomplikowane i budzi

²⁶ Na temat praw wyłącznych polskiego związku sportowego zob. M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 185 i n.

²⁷ Wskazuje się, że ustawa nie zawiera przepisu jednoznacznie zakazującego stosowania dopingu (tak *ibidem*, s. 456–457).

²⁸ The World Anti-Doping Agency (WADA). Więcej informacji na www.wada-ama.org.

²⁹ Zob. art. 51 § 4 statutu PZPN.

³⁰ Chronionymi dobrami są w tym przypadku zdrowie małoletniego zawodnika (art. 50 ust. 1 u.s.) oraz zdrowie zawodnika, wysiłek i wynik rywalizacji (art. 50 ust. 2 u.s.). Tak S. Fundowicz, *Prawo sportowe...*, s. 229–230. Zob. także M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie...*, s. 503–508.

³¹ Zob. *ibidem*, s. 85.

³² Zob. białą księgę Komisji Europejskiej na temat sportu z dnia 11 lipca 2007 r., COM(2007) 391 final; a także J. Foks, „Biała księga sportu” *Komisji Europejskiej*, Sport Wyczynowy 2008, nr 1–3, s. 103.

sporo wątpliwości³³. W każdym przypadku należałoby jednak przyjąć, iż autonomia ta sięga tam, gdzie nie dochodzi do naruszenia interesu ogólnego, powszechnego, utożsamianego z interesem ogółu społeczeństwa i gwarantowanego przez normy konstytucyjne. Interes ogólny i powszechny należałoby z kolei interpretować, mając na uwadze zadania państwa w dziedzinie sportu, a w szczególności rozwój kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży. Wydaje się zatem, iż w żadnym razie autonomia nie może prowadzić do utrudnienia lub nawet uniemożliwienia państwu realizacji tych zadań. W konsekwencji naruszenie wymienionego wyżej interesu powinno stanowić granicę tej autonomii, choć przyznać należy, iż jego zdefiniowanie, a tym samym wyznaczenie granicy owej autonomii, nie będzie w każdym konkretnym przypadku zadaniem łatwym. Kwestia granic autonomii prawa sportowego oraz podmiotów organizujących sport i działających w dziedzinie sportu jest ściśle związana z istotą zagadnień poruszanych w niniejszym opracowaniu. Pojawia się bowiem pytanie, co w istocie oznacza delegowanie przez państwo (przyznanie monopolu *de iure*) w zakresie stanowienia wyżej wskazanych reguł. Nie można bowiem zapominać, iż polskie związki sportowe są nie tylko uprawnione do przynależności do międzynarodowej organizacji sportowej (art. 13 ust. 1 pkt 4 u.s.), ale przynależność taka jest obowiązkiem polskiego związku sportowego wynikającym *expressis verbis* z art. 11 ust. 2 pkt 4 u.s. Skutkiem tego jest zobowiązanie polskiego związku sportowego do przestrzegania norm wprowadzanych przez te organizacje³⁴. Mają one być przestrzegane zarówno przez krajowe związki sportowe, jak i inne skupione w nich podmioty oraz wszystkich, którzy uczestniczą w rywalizacji sportowej organizowanej i prowadzonej przez polski związek sportowy. To rzutuje z kolei bezpośrednio na kwestie obowiązywania statutów i regulaminów międzynarodowych federacji sportowych w określonym państwie.

V. Zasięg terytorialny regulacji międzynarodowych federacji sportowych

Rozważania dotyczące terytorialnego zasięgu obowiązywania statutów i innych regulacji międzynarodowych federacji sportowych w odniesieniu do terytorium danego państwa należy rozpocząć do krótkiego odniesienia do obowiązywania prawa w obrębie tego terytorium w ogóle. Pamiętać należy, iż biorąc pod uwagę charakter przedmiotowych statutów, poruszamy się w obszarze prawa prywatnego. Przyjmuje się zresztą, iż wszelkie relacje związku sportowego z należącymi do niego podmiotami lub innymi podmiotami zaangażowanymi w różnych formach w organizowanie i uprawianie sportu mają charakter cywilnoprawny³⁵. Przyjmuje się jako zasadę, iż

³³ W tym zakresie wskazuje się dwa możliwe rozwiązania ustalające granice autonomii prawa sportowego. Zob. S. Fundowicz, *Prawo sportowe...*, s. 24.

³⁴ Zob. M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie...*, s. 87.

³⁵ Choć przyznać należy, iż pogląd ten nie jest powszechnie akceptowany. Skutkuje on uznaniem, iż zarówno statuty stowarzyszeń sportowych stanowiące źródło członkostwa, jak i sam stosunek członkostwa mają charakter cywilnoprawny. Pogląd, iż stosunek przystąpienia do związku sportowego ma charakter umowy prawa cywilnego, znalazł również odzwierciedlenie w orzecznictwie (zob. wyrok SA w Warszawie z dnia 31 stycznia 1996 r., I ACr 989/95, LEX nr 26497

przepisy prawa cywilnego danego państwa obowiązują na obszarze tego państwa, w którym zostały wydane³⁶. Ponadto cechą polskiego systemu prawnego jest zamknięty katalog źródeł prawa, który ujęty został w wymienionym już art. 87 Konstytucji RP. Zatem Konstytucja wyklucza inne formy stanowienia prawa niż te, które zostały wyraźnie i wyczerpująco określone w normie konstytucyjnej³⁷. W konsekwencji oprócz przepisów wydawanych przez powołane organy do stanowienia prawa, mogą także na terytorium danego państwa obowiązywać i być bezpośrednio stosowane przepisy stanowiące w ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz aktach normatywnych organizacji międzynarodowych³⁸. W każdym przypadku to państwo mocą działania powołanych do tego organów decyduje o tym, niezależnie od tego, czy czyni to, przystępując do określonej organizacji i delegując na nią część uprawnień do stanowienia prawa³⁹, czy ratyfikując określoną umowę międzynarodową lub przyznając wspomniany monopol *de iure*, jakie normy postępowania w określonej sferze życia gospodarczego czy społecznego obowiązują na jego terytorium.

Przechodząc na grunt prawa sportowego i regulacji przyjmowanych przez międzynarodowe federacje sportowe, stwierdzić należy, iż przyznanie przez państwo monopolu *de iure* krajowym organizacjom sportowym ma bezpośrednie przełożenie na obowiązywanie postanowień statutów, regulaminów i innych regulacji przyjmowanych i egzekwowanych przez międzynarodowe federacje sportowe na terytorium tego państwa. Polskie związki sportowe, ze względu na to, że są zrzeszone w międzynarodowych federacjach sportowych, a także, chcąc uczestniczyć w organizowanej przez nie rywalizacji na szczeblu międzynarodowym, muszą implementować do swoich statutów i regulaminów postanowienia wynikające z regulacji międzynarodowych federacji sportowych. Jest to warunkiem przynależności organizacji krajowych do międzynarodowych federacji sportowych i uczestniczenia w imprezach sportowych rangi mistrzostw Europy, mistrzostw świata czy Igrzyskach Olimpijskich, a także innych rozgrywkach organizowanych i prowadzonych przez te federacje. W braku takiej implementacji mogą zostać zastosowane opisane wyżej sankcje. To z kolei oznacza, że postanowienia statutów i innych regulacji międzynarodowych federacji sportowych są w ten pośredni sposób implementowane na terytorium danego państwa, na którym działa krajowa federacja sportowa. W przypadku Polski jest to polski związek sportowy. Co więcej, w ten sposób *de facto* międzynarodowe organizacje sportowe decydują o treści norm regulujących sposób organizowania i uprawiania

oraz uzasadnienie uchwały SN z dnia 11 maja 2005 r., III CZP 16/2005, LEX nr 148431). Zgodnie z odmiennym poglądem, stojącym na gruncie teorii korporacyjnej, stosunki pomiędzy członkiem związku a związkiem sportowym nie mają charakteru cywilnoprawnego. Więcej na ten temat zob. M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie...*, s. 114–116.

³⁶ A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 1999, s. 85.

³⁷ M. Safjan [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 1, Warszawa 2007, s. 135.

³⁸ A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne...*, s. 85–86.

³⁹ Zgodnie z art. 90 ust. 1 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach.

sportu w Polsce w zakresie przyznanych ustawowo kompetencji polskiego związku sportowego. Odwracając tę relację, można stwierdzić, że państwo godzi się na to, iż oddaje część swych kompetencji w zakresie stanowienia prawa w określonej dziedzinie na rzecz prywatnego podmiotu posiadającego status organizacji pozarządowej. Organizacja ta jest utworzona i działa w oparciu o prawo prywatne państwa trzeciego, w tym przypadku Szwajcarii. Trzeba także pamiętać, iż przynależność do tej organizacji polskiego związku sportowego, a w konsekwencji przestrzeganie przyjmowanych przez nią reguł znajduje bezpośrednie umocowanie w art. 13 ust. 1 pkt 4 u.s. Można zatem powiedzieć, iż postanowienia statutów międzynarodowych federacji sportowych, a także innych przyjmowanych przez nie regulaminów i regulacji, które następnie przyjmowane są przez krajowe związki sportowe, uzyskują w ten sposób moc obowiązującą w określonej sferze stosunków społecznych i gospodarczych na terytorium danego państwa. W tym przypadku tą sferą jest organizowanie i uprawianie sportu w zakresie pozostającym w kompetencji polskiego związku sportowego. W ten sposób przyznając monopol *de iure* polskiemu związkowi sportowemu, państwo polskie pośrednio sankcjonuje i implementuje postanowienia regulacji międzynarodowych federacji sportowych na swoim terytorium.

Z jednej strony można powiedzieć, iż nie jest to sytuacja zupełnie nowa, gdyż wskazuje się, że „poza katalogiem źródeł prawa stanowionego pozostają reguły zachowania adresowane do określonego kręgu adresatów wyznaczonych przez fakt istnienia więzi prawnej z organem lub instytucją ustalającą takie reguły, mającej z reguły charakter typu organizacyjnego lub korporacyjnego⁴⁰”. Jako przykłady podawane są wewnętrzne akty korporacji zawodowych, statuty spółdzielni czy przepisy porządkowe i regulaminowe w instytucjach edukacyjnych⁴¹. Z drugiej jednak strony wydaje się, iż w przypadku regulacji międzynarodowych federacji sportowych sytuacja jest nieco inna. O odmienności tej decydują dwa elementy. Po pierwsze, w przypadku tych organizacji nie mamy do czynienia wyłącznie z zamkniętym kręgiem adresatów tych regulacji (np. członków tych organizacji). Biorąc pod uwagę popularność sportu, liczbę zaangażowanych w tę dziedzinę podmiotów, z pewną ostrożnością można stwierdzić, że regulacje dotyczące organizowania i uprawiania sportu mają podmiotowo charakter niemal nieograniczony. Dotyczą one wielu kwestii, w tym organizacji rozgrywek, uczestnictwa w nich klubów sportowych, przyznawania licencji zawodnikom, trenerom, sędziom sportowym, ale także korupcji czy stosowania niedozwolonych metod i środków (dopingu). Trudno jest właściwie wskazać taki element związany z organizowaniem i uprawianiem sportu profesjonalnego, który nie jest objęty przedmiotowymi regulacjami. Drugi element, który decyduje o wskazanej wyżej odmienności, to fakt, iż regulacje te nie pochodzą od podmiotu, któremu państwo przyznaje określone kompetencje, ale od podmiotu działającego na terytorium innego państwa, zgodnie z prawem tego państwa. Państwo polskie nie wchodzi w żadne bezpośrednie relacje z międzynarodową federacją sportową, z wyjątkiem organizowania określonej imprezy sportowej przez tę organizację na

⁴⁰ M. Safjan [w:] *System Prawa Prywatnego...*, s. 136.

⁴¹ Tak *ibidem*.

terytorium państwa⁴². Podmiot ten nie jest równocześnie organizacją międzynarodową w świetle prawa międzynarodowego. Jak zostało wskazane wcześniej, państwo pośrednio sankcjonuje zatem obowiązywanie przyjmowanych przez tę organizację regulacji na swoim terytorium. Ta sytuacja, jak się wydaje, wymyka się ze wskazanych wcześniej klasyfikacji zarówno w odniesieniu do katalogu źródeł prawa, jak i możliwości delegowania przez państwo uprawnień do stanowienia reguł zachowania w określonej sferze stosunków społecznych.

VI. Kolidzja postanowień regulacji międzynarodowych federacji sportowych i przepisów prawa krajowego

Omówione wyżej zagadnienia prowadzą do najważniejszego, jak się wydaje, problemu. Ma on nie tylko wymiar teoretyczny, ale przede wszystkim wymiar praktyczno-prawny. Zagadnieniem tym są możliwe i występujące nierzadko w praktyce sytuacje, w których dochodzi do kolidzji prawa powszechnie obowiązującego, stanowionego przez właściwe organy państwa, i zasad wynikających ze statutów i regulaminów międzynarodowych federacji sportowych. Najgłośniejszym przykładem z ostatnich lat był konflikt Ministra Sportu i Turystyki oraz Polskiego Związku Piłki Nożnej, który doprowadził do zawieszenia władz tego związku, skutkiem czego FIFA zagroziła zawieszeniem członkostwa PZPN w tej organizacji⁴³. Minister, stosując prawo powszechnie obowiązujące, w tym przypadku jeden ze środków nadzoru przewidzianych w art. 22 ust. 1 u.s., przyjął rozwiązanie sprzeczne z regulacjami międzynarodowej federacji sportowej.

Innym zagadnieniem, które pojawiło się przed i w trakcie organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej Euro 2012, dotyczącym nie tyle bezpośrednio sprzeczności samych regulacji, ile interesów międzynarodowych federacji sportowych oraz państw organizatorów, a także innych podmiotów działających na rynku, jest problem *ambush marketingu*⁴⁴. Niektóre z tych państw wprowadzają szczególne regulacje, które

⁴² Przykładem jest oczywiście Euro 2012. Jednak w praktyce nawet w tym przypadku organizacji tego rodzaju mistrzostw w istocie organizatorem jest dane państwo, ponosząc cały ciężar organizacyjny i finansowy (m.in. budowa niezbędnej infrastruktury sportowej), a UEFA udziela wyłącznie prawa do organizacji tego rodzaju imprezy, które przysługuje tej federacji.

⁴³ Zob. S. Szczepek, *W PZPN wiele hałasu o nic*, Rzeczpospolita z 7 października 2008 r., www.rp.pl/artykul/201246.html?print=tak&p=0.

⁴⁴ Już samo zdefiniowanie pojęcia *ambush marketingu* napotyka znaczne trudności. Można jednak przyjąć, iż termin ten „określa działania właściciela marki zmierzające do uzyskania skojarzeń ze sponsorowanym wydarzeniem lub miejscem bez uiszczania odpowiedniej zapłaty za prawa do tytułu sponsora”. Tak A. Mikołajczyk, *Ambush marketing na międzynarodowych imprezach sportowych*, Studia Gdańskie 2009, t. VI, s. 244, za: A. Kolah, *Essential Law for Marketers*, London 2013, s. 388. Więcej na temat definiowania i charakterystyki tego zjawiska zob. D. Hasik, *Charakterystyka i ocena prawna praktyk ambush marketingowych w kontekście zbliżających się Euro 2012* [w:] *Reklama. Aspekty prawne*, M. Namysłowska (red.), Warszawa 2012, s. 629–634; Z. Pinkalski, *Ambush marketing – charakterystyka i ocena prawa zjawiska w perspektywie Euro 2012*, *Przegląd Prawa Handlowego* 2010, nr 1, s. 46–47 oraz D. Wolski, *Ambush marketing jako przejaw nieuczciwej konkurencji* [w:] *Prawne aspekty funkcjonowania...*, s. 143–145.

mają w istocie chronić interesy międzynarodowych federacji sportowych w czasie organizacji wielkich wydarzeń sportowych. Regulacje te są skutkiem działań międzynarodowych federacji sportowych mających na celu wprowadzenie przepisów – z reguły ustaw – chroniących prawa przysługujące tym federacjom w czasie organizacji wielkich imprez sportowych. To zagadnienie jednak również nie jest wolne od kontrowersji, ponieważ każda prawna ingerencja w reguły wolnego rynku ma dwa oblicza. Chroniąc określone kategorie podmiotów, może prowadzić do naruszenia interesów innych działających na tym rynku⁴⁵.

Powracając do zagadnienia relacji statutów międzynarodowych federacji sportowych i prawa krajowego oraz możliwych konfliktów w tym zakresie, podkreślić należy, iż nie jest intencją niniejszego opracowania rozstrzygnięcie, kto w wymienionych sytuacjach miał rację. Chodzi tutaj raczej o rozważenie możliwych rozwiązań w przypadku konfliktu statutu lub regulaminu międzynarodowej federacji sportowej i prawa krajowego. Niestety rozwiązania takiego nie dostarcza obowiązujące prawo, w szczególności ustawa o sporcie. Z jednej strony bowiem jako zasadę przyjmuje się prymat prawa krajowego w przypadku zaistnienia tego rodzaju konfliktów, stwierdzając, iż „w porządku krajowym należy przyznać pierwszeństwo przepisom prawa o charakterze bezwzględnie wiążącym”⁴⁶. Jednak jak pokazuje przedstawiona wyżej sytuacja, w praktyce zastosowanie tej – wydawałoby się – prostej reguły nie jest łatwe. Podnosi się, iż z jednej strony konflikt norm wynikających z ustawodawstwa krajowego oraz norm wynikających z regulacji krajowych i międzynarodowych organizacji sportowych jest nieunikniony, a z drugiej wskazuje się na nierozwiązywalność tego konfliktu⁴⁷. W istocie bowiem prowadzi to niejednokrotnie do sytuacji patowej – z jednej strony mamy do czynienia z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, które pozwalają na podjęcie określonej decyzji (np. zawieszenie władz polskiego związku sportowego w trybie art. 23 u.s.), z drugiej jednak strony istotną częścią działalności polskich związków sportowych jest umożliwienie zrzeszonym w nich klubom udziału w rywalizacji na szczeblu europejskim czy światowym. Do tego jednak konieczna jest zgoda podmiotów, którym przysługują prawa do organizacji tego typu rozgrywek. Podmioty te dysponują nie tylko ogromną siłą finansową, ale także polityczną, która pozwala na wywarcie niekiedy skutecznej presji na państwo⁴⁸. Trzeba też pamiętać, że status krajowych organizacji sportowych jest dość skomplikowany. Z jednej bowiem strony działają one w Polsce, podlegając prawu polskiemu jako zarejestrowane tutaj stowarzyszenia i zobowiązane są przestrzegać polskiego

⁴⁵ Zob. także D. Wolski, *Ambush marketing...*, s. 153–154. Więcej na temat wprowadzanych regulacji, w tym także w kontekście Euro 2012 zob. D. Hasik, *Charakterystyka i ocena prawna...*, s. 639–645.

⁴⁶ Zob. M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie...*, s. 26 oraz 87. W tym kontekście wskazuje się również, iż czynienie jakiegokolwiek wyjątku od tej reguły prowadziłoby do naruszenia zasady równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP).

⁴⁷ *Ibidem*, s. 26.

⁴⁸ Przykładami takiej skutecznej presji jest wprowadzanie regulacji *anty-ambush marketingowych*, na które zdecydowały się takie państwa, jak Wielka Brytania i Nowa Zelandia. Zob. D. Hasik, *Charakterystyka i ocena prawna...*, s. 642–643.

prawa, z drugiej jednak immanentną cechą tych organizacji jest przynależność do organizacji międzynarodowych i przestrzeganie narzucanych przez nie postanowień statutów i regulaminów. Jak zostało wskazane wcześniej, znajduje to także swoje umocowanie bezpośrednio w obowiązującej ustawie o sporcie. W rezultacie mamy swoisty mariaż prawa publicznego i prywatnego, w przypadku którego trudno znaleźć proste rozwiązania dla konfliktów postanowień statutów międzynarodowych federacji sportowych i rozwiązań przewidzianych przez prawo powszechnie obowiązujące. Potencjał gospodarczy, jakim dysponują międzynarodowe federacje sportowe, czyni je nierzadko równorzędnymi partnerami w ewentualnym sporze z państwem, a biorąc pod uwagę ich międzynarodowy, nierzadko globalny charakter, niekiedy nawet potężniejszymi od państwa.

Biorąc powyższe pod uwagę, docenić należy dużą swobodę, jaką przyznał polski ustawodawca w zakresie organizacji i funkcjonowania polskiego sportu organizacjom sportowym w ustawie o sporcie. Jednak za mankament obowiązującej ustawy uznać należy brak jakichkolwiek reguł kolizyjnych w przypadku zaistnienia konfliktu regulacji opisanych w niniejszym artykule z prawem powszechnie obowiązującym. W praktyce zatem wielu powstałych na tym tle sporów nie da się rozwiązać, a na końcu decydują nie argumenty merytoryczne, ale siła oddziaływania zaangażowanych w spór podmiotów. Nawet jednak jeżeli, jak wskazują przywołani wcześniej autorzy⁴⁹, niejednokrotnie tego rodzaju konflikty są nierozwiązywalne, to wydaje się, że przynajmniej dla części z nich znalezienie takiego rozwiązania jest możliwe. Dlatego jako postulat *de lege ferenda* należałoby przyjąć konieczność wprowadzenia odpowiednich norm kolizyjnych w ustawie o sporcie, które pozwoliłyby na uniknięcie sytuacji konfliktowych, opisanych wyżej, lub znalezienie dla nich rozwiązania. Skoro ustawodawca przyznał – co należy ocenić pozytywnie – dużą swobodę działania polskim związkom sportowym na szczeblu międzynarodowym, to powinien także przewidzieć możliwe konsekwencje wprowadzenia takiego rozwiązania.

VII. Podsumowanie

Zagadnienie relacji prawa krajowego do postanowień statutów i regulaminów międzynarodowych federacji sportowych jest niezwykle złożone, co przynajmniej w części wynika z powyższych rozważań. Z jednej strony jego złożoność wynika z faktu, iż mamy tutaj do czynienia ze splotem prawa powszechnie obowiązującego, norm publicznoprawnych i statutów mających charakter prywatnoprawnych postanowień. Z drugiej strony w potencjalnym konflikcie ogromną rolę odgrywają nie tylko rozwiązania prawne, ale także interesy gospodarcze, ekonomiczne i polityczne. Autonomia sportu i działających w jego ramach organizacji tworzy swoisty obszar „eksterytorialny” na terytorium każdego państwa, na którym działa związek sportowy zrzeszony w międzynarodowej federacji sportowej. Z tego faktu nie wynika jeszcze nic złego, a duża swoboda podmiotów zaangażowanych w organizację sportu powinna być oceniana pozytywnie. Należy jednak pamiętać, że na terytorium państwa naj-

⁴⁹ Zob. przypis nr 44.

wyższym suwerenem stanowiącym prawo jest państwo, z zastrzeżeniem uprawnień delegowanych organizacjom międzynarodowym zgodnie z obowiązującym prawem. Ponadto także w dziedzinie sportu państwo ma obowiązek realizacji zadań wynikających z przywołanych w artykule norm Konstytucji RP. W konsekwencji każda sfera życia społecznego i gospodarczego, także korzystająca z tej swobody, powinna respektować ramy określone przez porządek prawny danego państwa. Państwo to powinno także przewidywać możliwość powstawania w tym obszarze ewentualnych konfliktów i wprowadzać rozwiązania służące ich rozwiązywaniu. W tej chwili takich rozwiązań brak. Należałoby więc, biorąc pod uwagę zaistniałe w praktyce przypadki, podjąć debatę na temat wprowadzenia możliwych rozwiązań w tym zakresie.

SUMMARY

REGULATIONS ISSUED BY INTERNATIONAL SPORT FEDERATIONS AND NATIONAL LAW

Irrespective of the competition itself, economy and finances have become more and more important in sport due to great investments involved in this sphere of economic and social life. As a consequence, worldwide and European sport organizations and federations have gained even greater importance. Bearing in mind scale, territorial scope, finances engaged and popularity of certain kinds of sport, the most important federations are FIFA, UEFA and the International Olympic Committee. One of the most interesting aspects of their activity and significance are regulations issued by them. These regulations govern sport competition (worldwide and domestic), national sport federations and clubs, as well as trainers, referees, competitors, etc. What is particularly interesting are the by-laws and statutes setting rules of competition and responsibility of entities involved in certain disciplines of sport. Having this in mind, the issue which raises particular doubts is the relation of the above mentioned regulations and statutes to laws made by the state as well as its binding force within state territory. It is significant that regulations and by-laws govern national sport federations, but the latter not only have been established but are governed by national law.

There are several important questions concerning regulations of sport federations and their relations to national laws. What is the significance and binding force of the regulations in a particular state? Polish national sport federations being governed by the above mentioned regulations must also comply with state law. This in turn can result in many conflicts between these two kinds of regulations. Moreover, this fact implies that regulations issued by international sport federations to some extent have an influence on state law.

The main goal of this article is to describe the relation between the two kinds of regulations mentioned above – regulations of sport federations and national laws – and aims to draw several conclusions and recommendations in respect to a potential conflict

between them. FIFA and UEFA are the most important sport federations on the global and European levels. This is the reason why this article is based on regulations issued by these organizations. Nevertheless, conclusions are also applicable to other sport federations.

Słowa kluczowe: międzynarodowe organizacje sportowe, prawo krajowe, kolizja prawa

Key words: international sport federations, national law, conflict of laws